

21 Ιουνίου 2015

Άνθρωπος: ιερέας της φυσικής δημιουργίας

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Υπό το πρίσμα των Πατερικών συγγραμμάτων, ο καθηγητής Χρ. Γιανναράς αναφέρει πως «ο Άνθρωπος είναι ο ιερέας της φυσικής δημιουργίας, μετέχει στην υλική της πραγματικότητα, συγκεφαλαιώνει

ολόκληρη την κτίση στο πρόσωπό του.»

Και συνεχίζει ως εξής: «Η σχέση του ανθρώπου με τον κόσμο είναι άμεση και οργανική, είναι η πρόσληψη του κόσμου, η τροφή, το ποτό, το ένδυμα, κάθε τεχνική δραστηριότητα. Όταν αυτή η πρόσληψη του κόσμου αποβλέπει στην επαναστατημένη αυτάρκεια του ατόμου, τότε η καθημερινή χρήση του κόσμου είναι μια προοδευτική αποργάνωση τη φύσης που καταλήγει στη διάλυση του θανάτου. Η φύση συμπαράσύρεται στην ανταρσία, αφού το ανθρώπινο πρόσωπο είναι η μόνη δυνατότητα να υπάρχει η φύση. Αντίθετα, όταν η χρήση του κόσμου συνιστά την ευχαριστιακή σχέση του ανθρώπου με τον Θεό, τότε η υλική φύση αποκαλύπτεται ως τόπος συνάντησης και αλληλοπεριχώρησης των ενεργειών του Θεού και των ενεργειών του ανθρώπου, εικόνα του ενανθρωπήσαντος ένσαρκου Λόγου. Η Ευχαριστία είναι η ιερουργία της ζωής στα όρια της υποστατικής ένωσης κτιστού και άκτιστου, η μεταβολή των ειδών του κόσμου σε σάρκα του Θείου Λόγου».

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, τα τίμια δώρα, ο άρτος και ο οίνος αντιπροσωπεύουν όλη την ύλη του κόσμου. Παρά το γεγονός πως δυστυχώς σήμερα ο άρτος και ο οίνος δεν αντιπροσωπεύει για τον άνθρωπο της μεγαλούπολης τη συγκεφαλαίωση της ζωής, πρέπει να αναρωτηθούμε για το αν φανερώνουν έναν ιδιαίτερο συμβολισμό, καθώς δεν αποτελούν δύο τυχαία αγαθά. Ο άρτος προερχόμενος από το σίτο που καλλιεργείται κυρίως κατά την περίοδο Οκτωβρίου-Μαΐου και ο οίνος που προέρχεται από την καλλιέργεια σταφυλιών συνήθως κατά την περίοδο Μαΐου-Οκτωβρίου, φανερώνουν ότι ο άνθρωπος παραθέτει στον Θεό όχι μόνο όλη την παραγωγή του, αλλά ως επέκταση όλη τη ζωή του. Ο άρτος γίνεται από τον σίτο με τη βοήθεια και ενέργεια του ανθρώπου σε ποικίλα στάδια. Το ίδιο συμβαίνει και με τον οίνο, καθώς χρειάζεται η ανθρώπινη φροντίδα ώστε ο καρπός να μετατραπεί σε οίνο και να προσφερθεί στον Θεόν.

Αν αναλογιστούμε την οργάνωση της κοινωνίας πριν από 2000 έτη διαπιστώνουμε πως ο ετήσιος εργασιακός κύκλος του ανθρώπου βασίζεται σχεδόν αποκλειστικά στις απαραίτητες καλλιεργητικές φροντίδες για την παραγωγή αυτών των προϊόντων. Τον μόχθο όλου του ετήσιου κύκλου και ό,τι ο άνθρωπος παράγει μέσα από την εργασία του, τα προσφέρει στον Δημιουργό, δηλώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο πως χρησιμοποιεί μέσα από μία λογική ολιγάρκειας και εγκράτειας μόνον αυτά που έχει ανάγκη.

Προέκταση όλων των ανωτέρω αποτελεί η άποψη του αρχιεπισκόπου Αναστασίου Γιαννουλάτου πως «η χριστιανική λατρεία δεν είναι απλή αναπαράσταση ή ανάμνηση αλλά συνεχές δυναμικό γίγνεσθαι ... Και ακόμη, συμφιλιώνεται και

εναρμονίζεται με τον κόσμο, με ολόκληρη την κτίση».^{[1] [2] [3]} Σε συμφωνία ευρίσκεται και η άποψη πως «Η υλική δημιουργία εισέρχεται στην Ευχαριστία για να καθαγιαστεί και ν' αναφερθεί στον Θεό ως πηγή της όντως ζωής και όχι απλώς για να επευλογηθεί στη φθιρόμενη κατάστασή της. Η ευχαριστιακή πράξη της αναφοράς του κόσμου στον Θεό αποκαλύπτει την προσωπική σχέση του ανθρώπου με την κτίση, το ιερατικό και λειτουργικό ήθος του ανθρώπου. Μόνο ο άνθρωπος, ως εικόνα του Θεού, αποτελεί το κυρίαρχο και ελεύθερο πρόσωπο πάνω στην αυτονομημένη φύση. Ως πρόσωπο αλλά και μικρόκοσμος, που συγκεφαλαιώνει στην ύπαρξή του την ολότητα της φύσης, ο άνθρωπος μπορεί να απελευθερώσει την ύλη από τους περιορισμούς της και από φορέα θανάτου και φθοράς να την καταστήσει αθάνατη μέσα από τη σχέση και την κοινωνία με τον Θεό».^[4]

Σημειώσεις

^[1] Γιανναράς, 1989, σ. 127-128.

^[2] Γιανναράς, 1989, σ. 303.

^[3] Γιαννουλάτος, 2005, σ. 47.

^[4] Γιαγκάζογλου, 2002, σ. 268.

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει τη δημοσίευση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης «Αρχή της Αειφορίας και Ορθόδοξο ήθος: Μία νέα προοπτική στην οικολογική ηθική», του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΡ. ΤΣΟΥΡΑΠΑ. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με επιβλέποντα καθηγητή τον Χρήστο Τερέζη και αξιολογητές τους Νικόλαο Κόϊο και Βασίλειο Φανάρα.